

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (за видами)

Освітній рівень перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної роботи.

А.О. Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1604/17
Таранник
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 17 р.

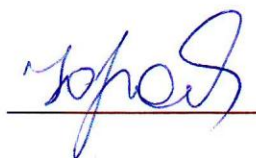
Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (за видами).

Розробник: викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка
Жиров Василь Володимирович

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ю. В. Романенкова

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Опис навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	11
V. Система поточного та підсумкового контролю.....	12
Рекомендована література.....	15

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Композиція» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який укладено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану для галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (за видами) освітнього рівня першого (бакалаврського) денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Композиція», складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Під час занять студенти набувають ґрунтовних теоретичних знань та практичних вмінь з «Композиції», вивчають закони побудови живописного твору, технологічні особливості матеріалів.

Основні форми організації навчальної роботи – в аудиторії, за натурою, під контролем педагога, а також самостійно: за натурою, з пам'яті.

Курс «Композиції» має практичне спрямування.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності, обумовленої знанням технік, матеріалів, технології живопису і здатного до самостійного творчого вирішення завдань педагогічної образотворчої діяльності. Знання з «Композиції» закріплюються в процесі виконання практичних робіт.

Завдання курсу:

- надати знання теоретичних основ дисципліни «Композиція»;
- навчити практичних навичок роботи над композицією;

Під час практичних занять та самостійної роботи, використовуючи набуті знання з «Композиції» формуються загальні та фахові компетентності.

Загальні компетентності (світоглядна, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (художньо-творча), а саме:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення предметно-просторових композицій;
- здатність виконувати з натури, по пам'яті та за уявою композиційні твори;
- здатність виконувати самостійну роботу в різних жанрах образотворчого мистецтва, використовуючи знання виражальних засобів «Композиції»;
- здатність вірно та виразно промодельовувати форму, спираючись на знання з «Композиції».

Програма передбачає послідовне вивчення матеріалу шляхом виконання різних завдань, що є важливою ланкою в опануванні предмета. Вся система навчання «Композиції» повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання.

Основою викладання курсу є виконання навчальних завдань. Кожне наступне завдання ускладнюється методом послідовного засвоєння

закономірностей системи навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів та способів зображення. Кожне наступне завдання ускладнюється відповідно рівню розвитку студентів.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- теоретичну підготовку з основ «Композиції»;
- практичну роботу – навчальні завдання;
- навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт.

Викладання «Композиції» зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

В процесі навчання викладач повинен зосередити увагу студентів на вирішенні завдань програми, формуючи у них професійний і культурний рівень майбутнього фахівця.

Після завершення курсу навчання студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з предмета «Композиція»;
- вміти застосовувати їх для втілення творчого задуму в художньо-образну структуру композиції.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, здійснення самостійної роботи студентів.

При складанні програми навчальних завдань за організаційну одиницю було взято 2 навчальні години (одна навчальна година дорівнює 40 хв.).

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Композиція»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
5 семестр	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво»	Нормативна
Кількість кредитів, відповідних ECTS		Рік підготовки: 3-й
2		5 семестр
Змістових модулів:	Шифр та назва напрямку підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (за видами)	Аудиторні заняття:
1		32 год.
Загальна кількість годин:		Лекції:
60	Освітній рівень перший (бакалаврський)	-
Тижневих годин для денної форми навчання:		Практичні:
Аудиторних:		32 год.
4		Самостійна робота:
Самостійної роботи студентів:		24 год.
2		Модульний контроль:
		4 год.
		Підсумковий контроль:
	залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п	с.р.	м.к.
5 семестр.					
Змістовий модуль 1.					
Тема 1. Поняття єдності. Вправа у виділенні головного.	32		32		
Тема 2. Поняття контрасту. Контраст як засіб вираження задуму. Пошуки прояви контрасту в житті.	24			24	
Усього годин у 5 семестрі:	60		32	24	4

ІІІ. ПРОГРАМА
5 СЕМЕСТР
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Поняття єдності. Вправа у виділенні головного. (32 год.)

Розмір начерків, ескізів, етюдів, картону: формат А4, А3, А2, А1.

Матеріал: папір, графічні матеріали, фарби.

Розмір композиції: 60x80 см.

Матеріал: полотно, олія.

Для практичного вивчення теми пропонується виконати натюрморт в інтер'єрі з ясно вираженим композиційно-смісловим центром. Натюрморт повинен бути значущим і виділятися розташуванням у форматі та контрастами.

Попередній матеріал повинен мати натурні замальовки і етюди. У них потрібно шукати в першу чергу співвідношення великих мас, виявляючи характер рівноваги, єдність композиції, композиційний центр.

В ескізах необхідно домогтися конструктивної та колористичної єдності всіх елементів композиції, відповідності композиційного рішення смислового змісту теми. Для створення відповідного образу, настрою, важливо знайти певну точку зору, точний формат (його розташування, по вертикалі, чи по горизонталі), виразне колірне і просторове рішення. Поряд з цим має йти активний пошук засобів для виділення головного.

Треба домогтися узагальненості в рішенні образу. Основна ідея повинна ясно прочитуватися. Це можливо тільки при переконливому виділенні головного з підпорядкованим йому другорядним. Треба зробити відбір деталей, відмовившись від усього випадкового, що не доповнює тему.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 2. Поняття контрасту. Контраст як засіб вираження задуму.

Пошуки прояви контрасту в житті. (24 год.)

Розмір начерків, ескізів, етюдів, картону: формат А4, А3, А2, А1.

Матеріал: папір, графічні матеріали, фарби.

Розмір композиції: 60x80 см.

Матеріал: полотно, олія.

Задум художнього твору зазвичай будується на контрасті. Використання контрасту в тій чи іншій мірі дозволяє акцентувати увагу глядача на проблемі. У тих творах, де потрібно передати сильні почуття, контраст застосовується особливо активно, адже контраст, як ми знаємо, підвищує виразність, емоційну напруженість композиції.

Вивчати прояви контрасту в природі, його можливостей в побудові художнього образу пропонується на прикладі міського пейзажу.

Завдання можна умовно розділити на дві частини: попередні вправи і ескіз у розмірі (композиція), в якому потрібно знайти виразне образне рішення із застосуванням контрасту.

Спочатку виконуються попередні вправи, в яких на основі натурних спостережень потрібно виявити різні види контрастів. Виконуються короткострокові малюнки, етюди, ескізи невеликого розміру з одним або декількома видами контрастів одночасно. Прикладом виявлення одного виду контрасту може бути малюнок, що передає тональний або світлотіньовий контраст, етюд, що передає колірний контраст. Два і більше видів контрасту можуть проявлятися одночасно. Скажімо, світлотіньовий контраст може проявлятися разом з контрастом величин і смисловим контрастом (наприклад, контрастом старого і нового).

Виразний контраст створюється при різкому зіставленні планів. Зіставляючи, наприклад, деталь пейзажу на передньому плані з віддаленими

його частинами, можна домогтися контрасту величин, тонального, смислового, тощо.

З явищем контрасту часто пов'язані несподівана точка зору, несподіваний погляд на предмети. Новизна сприйняття предмета підсилює відчуття контрасту, що теж можна використовувати у композиції.

Контрастом може сприйматися не тільки зіставлення несхожих один на другий об'єктів. Контрастним може бути співвідношення елементів фону, оточення, наприклад землі і неба, води і смуги берега. Контрастним може бути зіставлення оточення і об'єкта. Наприклад, маленький об'єкт та велике поле і навпаки, темний об'єкт та світле поле і навпаки, тощо.

Замальовки, етюди та ескізи, спрямовані на пошук контрасту в пейзажі, повинні відрізнитися різноманітністю мотивів. В ході цієї попередньої роботи визначається найбільш перспективний мотив для виконання ескізу в заданому розмірі (композиції). У ньому бажано застосування основних контрастів. Основними вважаються такі контрасти: контраст величин, тональний контраст, смисловий контраст, колірний і світлотіньовий контрасти.

Важливо, щоб контраст у композиції відповідав темі, переконливо передавав задум. Він повинен бути виразним, але при цьому не порушувати єдність композиції, її цілісність та гармонію.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

5 семестр

5 семестр разом 60 год. з них: практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 24 год., МК – 4 год.

Змістовий модуль 1

Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Поняття єдності. Вправа у виділенні головного. 67 б.	Тема 2. Поняття контрасту. Контраст як засіб вираження задуму. Пошуки прояви контрасту в житті. 25 б.
Разом – 67 б.	Разом – 25 б.
МК – 25 б.	
Разом – 117 б.	
коефіцієнт визначення успішності – 1,17; наприклад: 117 балів : 1,17 = 100 б. А	
Залік	

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Композиція» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (із застосуванням визначеного коефіцієнта). Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. IV).

Практична робота оцінюється протягом семестру із розрахунку 10 балів за кожен етап роботи над композицією + 1 бал за відвідання заняття, отримані бали підсумовуються.

Самостійна робота оцінюється протягом семестру із розрахунку 5 балів за кожен етап роботи над композицією, отримані бали підсумовуються. Як що тема передбачає створення декількох композицій то кожна композиція в темі оцінюється окремо.

Модульний контроль здійснюється у вигляді перегляду. На перегляді кожна тема розглядається (оцінюється) окремо відповідно критеріям оцінювання МК (перегляд) та вираховується середньоарифметичний бал. Роботи, що не відповідають темам не розглядаються.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях.

Критерії оцінювання МК (перегляд)

№ п/п	Етапи роботи над композицією	Кількість балів
1	Перший етап – виникнення пластичної (образної) ідеї. Це етап замальовок та начерків;	5
2	Другий етап – робота над ескізами;	5
3	Третій етап – збір натурального матеріалу, робота над етюдами;	5
4	Четвертий етап – виконання ескізу у розмірі або картону;	5
5	П'ятий етап – виконання композиції у розмірі.	5
	Всього	25

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

5 семестр			
Вид діяльності	Макс. кількість балів	Одиниць	Всього
Відвідування практичних занять	1	17	17
Робота на практичних заняттях (практична робота)	10	5	50
Самостійна робота	5	5	25
МК (перегляд)	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал			117
Разом – 117 б.			
коефіцієнт визначення успішності – 1,17; наприклад: 117 балів : 1,17 = 100 б. А за шкалою ECTS			
Залік			

Розподіл балів, які отримують студенти

5 семестр			
Поточне тестування самостійної роботи		МК (перегляд)	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта
Змістовий модуль 1.			
T1	T2		
67	25	25	117

**коефіцієнт визначення успішності – 1,17;
наприклад: 117 балів : 1,17 = 100 б. А за шкалою ECTS**
Залік

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. – 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
2. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва / В. П. Котляр. – К.: Кондор, 2006. – 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).
3. Панксенов Г. И. Живопись: форма, цвет, изображение / Г. И. Панксенов. – М.: Академия, 2008. – 144 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
4. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники». – 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

5. Бідняк М. М. Архітектурна композиція / М. М. Бідняк, О. Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
6. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
7. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев. – К.: Вища школа, 2000. – 144 с.
8. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.